

Nr 29

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående provisorisk tillämpning av bestämmelser om privilegier och immunitet för organisationen för europeisk rymdforskning; given Stockholms slott den 27 januari 1966.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen ministern för utrikes ärendena hemställt.

GUSTAF ADOLF

Torsten Nilsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås bemyndigande för Kungl. Maj:t att med organisationen för europeisk rymdforskning träffa avtal enligt vilket Sverige för binder sig att med verkan fr. o. m. den 7 mars 1964 tills vidare tillämpa protokollet av den 31 oktober 1963 rörande privilegier och immunitet för organisationen.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 27 januari 1966.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler ministern för utrikes ärendena fråga om *provisorisk tillämpning av bestämmelser om privilegier och immunitet för organisationen för europeisk rymdforskning* samt anför.

Riksdagen har godkänt konventionen av den 14 juni 1962 angående upprättande av organisationen för europeisk rymdforskning (European Space Research Organisation, ESRO; se prop. 1962: 85, UU 2, rskr 232). Genom bifall till prop. 1963: 202 (UU 11, rskr 423) har riksdagen vidare godkänt ett den 31 oktober 1963 avslutat protokoll rörande privilegier och immunitet för organisationen. Genom lag den 19 december 1963 (nr 686) om ändring i lagen den 28 juni 1962 (nr 371) om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer m. m. upptogs organisationen för europeisk rymdforskning bland de i 1 § av lagen uppräknade organisationer som skall åtnjuta immunitet och privilegier enligt avtal vartill Sverige anslutit sig. Lagändringen trädde i kraft den 31 december 1963.

Sverige ratificerade protokollet rörande privilegier och immunitet för rymdforskningsorganisationen den 7 mars 1964.

Privilegie- och immunitetsprotokollet skall enligt art. 33 i protokollet träda i kraft den dag ratifikation, godkännande eller anslutning föreligger från sex av organisationens medlemsstater, under förutsättning att bland dessa sex stater återfinns dels den stat i vilken organisationen har sitt huvudsäte, nämligen Frankrike, dels de fyra stater i vilka organisationen avses ha anläggningar, nämligen Italien, Nederländerna, Sverige och Förbundsrepubliken Tyskland. Dagen för protokollets ikraftträdande i förhållande till stat som ratificerar, godkänner eller ansluter sig till protokollet efter det att det trätt i kraft skall enligt samma artikel vara den dag denna stat deponerar sitt ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrument. Protokollet har hittills ratificerats av — förutom Sverige — Danmark, Nederländerna och Spanien. Det har således ännu ej trätt i kraft.

Rörande det sakliga innehållet i privilegie- och immunitetsprotokollet hänvisar jag till den redogörelse som har lämnats i prop. 1963: 202.

I nyssnämnda proposition angående godkännande av protokollet erinrade föredragande departementschefen om den praktiska betydelse som förmånsbestämmelserna kommer att få för svenska förhållanden med hänsyn till de då föreliggande planerna på att förlägga ett raketfält i organisationens regi i Kirunatrakten. Dessa planer har numera tagit fast form. Ett avtal mellan Sverige och organisationen angående raketfält i Kiruna slöts den 29 juli 1964 (SÖ 1964: 13; jfr prop. 1964: 69, s. 56—58). Redan dessförinnan hade emellertid personal i organisationens tjänst upptagit viss förberedande verksamhet vid raketfältet. Organisationens anläggningar vid raketfältet är f. n. under uppförande.

I och med att organisationen trätt i verksamhet inom landet har frågan om att bereda organisationen och dess personal de förmåner på skatte- och tullområdet som regleras i privilegie- och immunitetsprotokollet aktualiserats. Vid förhandlingar som förts under hösten 1964 och under år 1965 mellan företrädare för organisationen och den svenska s. k. ESRO-kommittén har organisationen begärt att organisationen och dess personal skall få åtnjuta befrielse från svensk inkomstskatt i den utsträckning som anges i protokollet utan hinder av att detta inte har trätt i kraft. Organisationen har därvid meddelat att Frankrike, där organisationen har sitt säte, samt Nederländerna och Förbundsrepubliken Tyskland, där organisationen har anläggningar, redan medgett organisationen och dess personal befrielse från eller uppskov med inkomstbeskattning i avbidan på protokollets ikraftträdande. Framställningen om skattebefrielse har motiverats med att en likformig reglering av inkomstbeskattningen i medlemsstaterna utgör en förutsättning för att organisationen skall kunna införa enhetliga avlöningsbestämmelser för de anställda. Vid förhandlingarna har från organisationens sida vidare framförts önskemål om att organisationen även i övrigt måtte medges befrielse från skatter, tullar och andra avgifter enligt protokollets bestämmelser för tid under vilken organisationen bedriver verksamhet i Sverige innan protokollet träder i kraft.

Rörande protokollets bestämmelser om befrielse från skatter, tullar och andra avgifter må följande anföras. Enligt art. 5 i protokollet skall organisationen vara befriad från direkta skatter på inkomst och förmögenhet samt, när det är möjligt, erhålla kompensation för indirekta skatter, som inräknas i priset, i de fall då organisationen gör betydande inköp. Enligt art. 6 skall organisationen vidare åtnjuta befrielse från tullavgifter och andra pålagor vid in- och utförsel av varor, som är nödvändiga för dess verksamhet. Löner och ersättningar, som organisationen utbetalar till personal, skall enligt art. 18 undantas från svensk inkomstbeskattning från den dag organisationen för egen räkning inför beskattning av personalens löner. Slutligen skall organisationen liksom dess generalsekreterare och personal

jämlikt art. 20 vara befriade från alla obligatoriska avgifter till nationella socialförsäkringsorgan under förutsättning att organisationen upprättar ett eget socialförsäkringssystem.

Organisationens råd har vid möte den 24—26 november 1964 antagit regler för ett sådant internt beskattningssystem som avses i art. 18 i protokollet. Systemet trädde i tillämpning den 1 januari 1965. I juli 1964 har organisationens administrativa och finansiella kommitté med rådets bemyndigande beslutat att ett inom organisationen inrättat socialförsäkringssystem skall träda i funktion med verkan fr. o. m. den 15 juni 1964.

Enligt art. 30 i protokollet äger organisationen genom beslut av rådet ingå tilläggsöverenskommelse med medlemsstat för tillämpning av protokollet i förhållande till sådan stat och för vidtagande av andra åtgärder för att säkerställa att organisationen är verksam på ett effektivt sätt och att dess intressen tryggas. Sedan hösten 1964 pågår överläggningar med ESRO rörande en överenskommelse beträffande socialförsäkring för ESRO:s i Kiruna placerade personal. Genom den tänkta överenskommelsen torde vissa modifieringar komma att göras i protokollets bestämmelser om befrielse från skyldighet att erlägga avgifter till svensk socialförsäkring. Det är avsett att överenskommelsen skall vinna tillämpning fr. o. m. den 1 januari 1965, då organisationens interna beskattningssystem som nyss nämnts trädde i kraft.

Befrielse från skatter, tullar och avgifter har i viss utsträckning redan medgetts. Kungl. Maj:t har sålunda med stöd av särskilda dispensbestämmelser givit organisationen tullfrihet samt befrielse från allmän varuskatt och omsättningsskatt på motorfordon (bilaccis) vid införsel av viss utrustning. I fråga om vissa skatter och avgifter har dock sådana dispensmöjligheter icke stått till buds.

Eftersom organisationen redan har trätt i verksamhet i Sverige, bör enligt min mening organisationen och dess personal nu generellt tillerkännas icke blott befrielse från skatter, tullar och andra avgifter utan även de övriga förmåner som tillkommer dem enligt protokollet. Så synes lämpligen kunna ske på så sätt att Sverige genom avtal med organisationen förbinder sig att tills vidare tillämpa protokollet utan hinder av att det ej trätt i kraft i följd av ratifikation av det för ikraftträdande föreskrivna antalet medlemsstater. Protokollet blir genom ett sådant avtal bindande i förhållandet mellan Sverige och organisationen. Härigenom kommer föreskriften i 1 § lagen om särskilda förmåner för vissa internationella organisationer m. m. om att organisationen skall åtnjuta immunitet och privilegier enligt »avtal vartill Sverige anslutit sig» att bli tillämplig.

Som jag tidigare har nämnt ägde den svenska ratificeringen av protokollet rum den 7 mars 1964. Avtalet mellan Sverige och organisationen angående raketfältet i Kiruna trädde i kraft den 29 juli 1964. Viss förberedande verksamhet hade emellertid redan dessförinnan påbörjats, och arbetet med

uppförandet av organisationens anläggningar har pågått sedan mer än ett år. Med hänsyn härtill synes det nya avtalet böra avse privilegieprotokollets tillämpning även för tid före dess ingående. Dock bör en retroaktiv tillämpning av protokollets bestämmelser inte ifrågakomma för tid före den dag då protokollet tidigast kunnat bli bindande för Sverige eller den 7 mars 1964.

Det bör i detta sammanhang framhållas, att på grund av innehållet i art. 18 i protokollet befrielse från inkomstskatt på löner och ersättningar till organisationens personal kommer att inträda endast för tiden fr. o. m. den 1 januari 1965, då organisationens interna beskattningssystem trädde i kraft, samt att befrielse från socialförsäkringsavgifter på grund av bestämmelserna i art 20 i protokollet kan inträda endast för tiden fr. o. m. den 15 juni 1964, då organisationens socialförsäkringssystem trädde i funktion. Övriga förmansbestämmelser i protokollet torde i endast ringa omfattning ha aktualiserats under den tid, organisationen hittills bedrivit verksamhet i Sverige. Det synes med hänsyn härtill inte inge betänkligheter att på föreslaget sätt låta tillämpningen av protokollets samtliga bestämmelser få retroaktiv effekt.

Föredraganden hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att med organisationen för europeisk rymdforskning träffa avtal enligt vilket Sverige förbinder sig att med verkan fr. o. m. den 7 mars 1964 tills vidare tillämpa protokollet rörande privilegier och immunitet för organisationen.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Per Jödahl